

Edicija INTEGRALI

knjiga 13

Urednik
Alen Bešić

Naslov izvornika

Peter Handke
Das Gewicht der Welt. Ein Journal
(November 1975 – März 1977)

© Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1977

All rights reserved

© za srpski jezik, Futura publikacije, 2024.

© za prevod Relja Dražić i KCNS, 2024.

Prevod ove knjige pomogli:
Uprava za kulturu grada Novog Sada

Град Нови Сад

i Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst
und Sport (Austria).

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne može se
koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
sahlasnosti izdavača.

Peter Handke

TEŽINA SVETA

Dnevnik (novembar 1975 – mart 1977)

S nemačkog preveo Relja Dražić

2024

Onome, koga se ovo tiče

Beleška pre početka

Ovi zapisi nisu bili unapred planirani u obliku u kome se ovde pojavljuju. Rad na njima započet je s namerom da se nekako povežu, recimo u neku pripovest ili u (nemi) pozorišni komad, kako se to može prepoznati po čestom opisivanju golih gestova.

Svakodnevna zapažanja najpre su, dakle, u mislima prevođena u neki sistem za koji će biti upotrebljena, to jest zapažanja po sebi, kako su se slučajno događala, priređivana su za neku moguću svrhu. Pritom su zanemarivani utisci, trenuci doživljaja, kod kojih ne bi uspelo podešavanje prema nekoj zajedničkoj referentnoj tački unapred odabrane književne forme; mogli su biti „zaboravljeni”.

Upravo u stanju napregnute pažnje, u koje sam se bio preneo u mislima, palo mi je u oči to svakodnevno zaboravljanje. Veoma brzo učinilo mi se to kao gubitak i tako sam počeo odmah da beležim i svesne, projektno-nepogodne događaje. Ovako je postepeno rasturen plan i opstalo je samo spontano zapisivanje nesvršishodnih zapažanja.

Što sam duže i intenzivnije nastavljaao s tim, to je jači postajao doživljaj oslobađanja od zadatih književnih formi i istovremeno slobode u jednoj, meni dotad nepoznatoj mogućnosti.

Sad sam se uvežbavao u tome da na sve što mi se dešava odmah reagujem jezički i primetio sam kako je u trenutku doživljaja baš to magnovenje oživljavalo jezik i postajalo saopštivo; trenutak kasnije već bi ponovo bilo ono svakodnevno, bespomoćno, koje kroz prisnost ništa ne govori: „Pa znaš na šta mislim” – jezik doba komunikacije.

U magnovenju je jezičko blago, koje me je prožimalo, postajalo predmetno. Šta god da sam doživljavao pojavljivo se u tom „trenutku jezika” kao oslobođeno svake privatnosti i kao opšte.

Sa sve većom strašću usredsređivao sam se, dakle, na takve momente živosti jezika, koji su se onda i sve češće događali, pa se naposljetku to momentalno izgubilo i pretvorilo u miran, takođe intenzivan, u svakom slučaju postojan događaj.

Ova knjiga bi se, dakle, mogla nazvati reportažom; to nije priča o svesti, nego njena neposredna, simultano zabeležena reportaža.

Možda bi se moglo posumnjati u pretencioznost da se takva reportaža jedne individualne svesti objavi kao knjiga, no to je, nadam se, pobijeno mojim uverenjem da ta svest (ja) nečemu teži, patetično rečeno: neprestano želi da se probije.

Spoljašnji događaji (smrt prijatelja, boravak u bolnici, selidba), drugačije nego možda inače u dnevnicima, nisu nikada razvijani, ali svakako prosijavaju u reportaži jezičkih refleksa na takve događaje.

Gotovo nužna istovremenost refleksa i njihovog zapisivanja povlačila je za sobom njihovo stavljanje na papir u svim životnim situacijama, ne samo za radnim stolom; čak i snu sam terao sebe da odmah reagujem; mogle bi

se pričati priče o realizaciji pojedinih zapisa, kakve se mogu čuti kad neko priča uz fotografije koje je doneo s kakve ekspedicije; samo smešnije.

U isti mah se naravno odvijao i drugi književni rad, na pripoveci *Levoruka žena* itd., s ciljno usmerenim beleškama.

Problem ovog dnevnika je samo u tome što on ne može imati kraj, tako da mora da se prekine. Ali neki objavljen kraj bio bi opet previše lako oslobađanje ionako većitog zaboravljanja.

1975.

Novembar

Kao da čovek ponekad mora da savije kičmu da bi ostao u životu. (Konačni zadatak samom sebi: „Više ništa neću davati da se popravi”)

On prekršta noge – silom mu se raskrščaju; on podni-mljuje laktove – udarcem mu se otuda sklanjaju; tura ruke u džepove – vade mu se napolje; stavlja ruke ispred lica – otrgnu mu se (preduzeti nešto, čim neko samog sebe dotakne)

Bežanje: žena sledi muškarca. Žena koja sledi u trku str-gne sebi periku s glave i pokazuje se kao muškarac; muška-rac koji beži ostaje bez šešira i pokazuje se kao žena, pa oboje padaju jedno drugom u zagrljaj

Policajci blokiraju put, ali ponašaju se kao da to nisu pri-metili; čim se njima, koji samo zure pravo ispred sebe, neko približi, oni ga oteraju, lupnuvši po svojim futrola-ma za pištolj

Jedan par: žena uvek iznova odlazi da telefonira; kad god se vrati, odmakne se malo više od muškarca; ali nakon poslednjeg telefoniranja ona ga zagrlji i ostane s njim u zagrljaju

Gospodin koji sedi skljojkan, stalno iznova pokušava da se uspravi u stolici kako bi pokazao da vlada sobom, ali se svaki put iznova skljojka; konačno, zadovoljan je u tom stanju

Dve osobe u jednoj službenoj prostoriji šapuću nešto jedna drugoj na uho, osmehuju se; odmah ulaze

Šumovi iz sna: „Kao da je cela kuća puna oživelih gundelja”

Jedan muškarac stavlja ruku na rame jedne žene; žena zabacuje kosu i podiže bradu; muškarac stavlja drugu ruku na ženin bok: ona polagano spušta glavu sve dok joj kosa sasvim ne pokrije lice; oslobađa se muškarca, ide tamo-amo s licem pokrivenim kosom, ide napred, pa nazad, tako da se na kraju više ne zna gde je lice, a gde potiljak; prilazi neko dete i traži ženino lice

Miluju se uzajamno i istovremeno se uzajamno preziru

Postati nestrpljiv s nekim: zato što ga ne gledam

Neko dodiruje nekog drugog, s izrazom lica kakav se ima kada se ispitivački pipa prašina i onda posmatra jagodica prsta

Ideja jednog dugog monologa od samih kretnji i akcija; jedan drugi prilazi krišom i to posmatra, pa bi se prvi, ulovljen u čudnom ponašanju (nije bilo ničeg značajnog u njegovim akcijama), uplašio

Jedna osoba koja vidi nešto što sami ne možemo videti – i odjednom se na toj osobi smenjuje dug niz nemih izraza straha i znakova smrti: ali mi vidimo samo nju, a ne i to što ona vidi (čitanje sa zida [τειχοσκοπία] govora lica i tela)

Jedna žena koja obavlja neki rad i neprestano otire suze

Nešto se raspakuje i umesto papira u smeće se baca sadržaj

Žestoka svađa; iz jedne saksije s cvećem iznebuha se izliva voda na glave učesnika u svađi; oni prestaju da se svađaju i zadubljuju se u tekući curak

Neko ide gore-dole ispred nekog drugog, dok ovaj najzad ne digne pogled; tada se prvi nemo oprosti i nestane

Hoćeš da budeš tih i pritom sa svakim od krajnje oprezno izvedenih pokreta ipak na koncu opet praviš buku

Dogovor da te, dok ležiš, ne mogu terati da govoriš: „Ustaj! Govori!”

Ono što me uvek navodi da postanem nespretnan: bezvoljnost (neraspoloženje koje vodi do *slapstick*-a)

On piše nešto po vazduhu; drugi napregnuto gledaju i naposletku se smeju kad završi

„Prestao sam da budem površan – više nisam mislio ništa”

Neko ko samo bez veze stoji, uvek besmisleno pomerajući/vraćajući stvari na njihovo mesto, s hemijskom olovkom u ustima: gazda nekog restorana? (ne, poslovođa); dok tako bez veze stoji, kači se jednim prstom za vrata ili čisti sebi čiste nokte

Nehotice, sa zgađenim licem, uz marševsku muziku udaram stopalom takt

Ideja da su ti uskraćeni svi gestovi za nepriliku i ispomoć: škljocanje patentnim zatvaračem narukvice sata, otkopčavanje i zakopčavanje košulje, zaglađivanje kose – tako da naposljetku ne bi imao ništa za šta bi mogao da se uhvatiš

Pritajeno štipanje, iz straha da stvarno ne udariš

Izrazi neodobravanja koji su već postali nehوتيčni, na primer kad na ulici zaurla neki motocikl, kad te mune neko ko projuri pored tebe itd.

„Osveta Stvaranju”: uživanje da iz petnih žila pevaš falš

Jedna žena je energično hodala gledajući pravo preda se i držala ruku iza sebe uprazno da bi dete koje je posrtalo za njom moglo da je uhvati

Nekome nešto ispadne, a za susednim stolom se osvrnu, ali samo brzo

Biti bez prtljaga, hteti biti rešen prtljaga, sreća praznih ruku, „ništa do četkice za zube”

Žena sama na ulici, nekoga čekajući i njemu se, koga još ne vidimo, osmehujući: njeni čudni pokreti pred izlogom, njeno pocupkivanje od iščekivanja, njeno dodirivanje kose, njeno otvaranje očiju – i kako se svaki čas ogleda u izlogu – i onda konačno nailazi taj očekivani, pa oboje odlaze a da se nisu dotakli, bez reči

Hodaš gradom koji tutnji i svuda sedi neko povređen i odasvud posmatran; neko ko je, prestrašen, otuda stigao objašnjava kako je do toga došlo i svuda stoji policajac koji kaže: *C'est fini! Partez!* I pored toga sistem se ljulja

Kad u ustima treperi jezik pevača šlagera; i kad on, dok peva, sklapa oči; ispruža ruke kao da učutkuje; bolno mu se nabire čelo dok peva; trese kosom; šepureći se podiže jedno rame više od drugog! Naposletku se pokloni i uz osmeh deluje „kao iscrpljen”, „umoran i srećan” – kao da, barem tokom nekoliko taktova, drugima predočava čežnju i istovremeno im je oduzima!

Dok je radila nešto uzvišeno, uvek je pritom iznova zbunjeno plazila jezik

Kad se nakon plesa pokreti prekinu i zbivaju se samo zvukovi i odlaženje: stišavanje mu se uvlači u srce

Neko ko i na vrhovima prstiju hoda jako glasno

Jedna žena u gužvi gura muškarca, kako to često rade muškarci sa ženama